

Kereszténység, hatalom, nők, abortusz, pápa

Az egyház és a szabadgondolkodás, kereszténység és hatalom viszonya, a katolikus egyház, a nők és az abortusz problematikája volt a témája annak a tegnapi tanácskozásnak, amelyet tegnap rendezett a Budapesti Anarchista Csoport, a Feminista Hálózat és a Magyar Narancs című lap a Kossuth Klubban. „A pápai látogatás hatásainak negatív elemeit kívánom ellensúlyozni” — mondta az elsőként szót kapó **Eörsi István** bevezetősképpen előadásában, amely a Tűnődések az anakronizmus tárgykörében címet viselte. — A látogatásban egy dolog nem volt anakronisztikus, a szigorú biztonsági intézkedések ténye — jegyezte meg a tőle megszokott malíciával **Eörsi**. Majd azon tűnődött, mennyire kiürültek egyes keresztény szimbólumok. Erre említette példaként, hogy a magyar lapok megírták: a pápa magyar misebort használt a misékhez. A középkorban elképzelhetetlen lett volna, hogy a katolikus szertartásokon Jézus vérért szimbolizáló bor eredetét firtassák. De ugyanígy anakronizmus volt, amikor Walesa a katolikus egyházfő lengyelországi látogatása alkalmából megcsókolta II. János Pál gyűrűjét; itt tulajdonképp „államfő csókolt gyűrűt államfőnek”, s ilyen gesztust még a Canossát járt IV. Henrik sem tett —

emlékeztetett. **Eörsi István** egyébként anakronisztikusnak minősítette a pápa történelem- és emberfelfogását, Európa- és nemzetfelfogását is. Utóbbira bizonyíték — hangsúlyozta —, hogy II. János Pál nemrégiben kifejtette: „Az igazi Európa: a kereszt Európája. Lengyelország: a kereszt hazája.” Ebből a gondolatmenetből pedig az következik — miként azt a pápa lengyelországi látogatásakor hangsúlyozta —, hogy nem Lengyelországnak kell felzárkóznia Európához, hanem neki kell Európát magához emelnie. Gábor György a keresztény antiszemitizmus eredetét, a zsidó—keresztény szakítás problémáját bemutatva, egyebek között az antiszemitizmus válfajairól szólva azon véleményének adott hangot, hogy az elmúlt kétezzer év sokféle antiszemitizmusa közül a vallási volt a meghatározó, amelyre a politikai, gazdasági és egyéb antiszemitizmusok építettek.

Gelenczey Alirán kereszténység és hatalom viszonyát elemezve kiemelte: az emberiség történetében a kereszténység hatalma volt a legnagyobb, ami valaha is létrejött. Ennek erejét csak növelte, hogy bizonyos időszakokban egyházi és világi hatalom összefonódott, s az egyházi szankciókat követték a világi szankciók is. A keresztény hatalmi struk-

túra legveszélyesebb elemének az előadó azt tartotta, hogy a hatalom felülről legitimált. Gelenczey Alirán — miként a konferencia más előadói is — számos párhuzamot említett az egyházi hatalmi harcok, illetőleg a bolsevista hatalmi harcok között.

Az egyház, a nők és az abortusz problematikáját megvilágító előadók, köztük feminista aktivisták élénken bírálták, hogy a pápa nem csak az abortusz, hanem a fogamzásgátlást is ellenzi. A katolikus egyháznak a magzatelvétellel kapcsolatos állásfoglalásait az egyháznak az emberi életről vallott definícióján keresztül elemezték. Ezenkívül hangot adtak véleményüknek, miszerint az ember ne elsősorban a magzat, hanem a világra jövő lény iránt érezzen felelősséget, s ennek tükrében közelítse meg az abortusz kérdését.

Szalai Pál eszmefuttatásában, miszerint kialakul-e „keresztény kurzus” Magyarországon, kifejtette: ennek jelei intézményesen egyelőre nem érvényesülnek, ám a problematika a köztudatban tetten érhető. Különösen visszatartó az az alantas gyűlölködés — érvelt a közíró —, amely egyes sajtótermékekből „fröcsköl” a konkrétan olykor meg nem nevezett liberálisokra. Az előadó úgy vélekedett, hogy a politikai nacionalizmus összeegyeztethetetlen

a kereszténységgel, amit egyébként az európai politikum három legfőbb irányzata közé sorolt. Másrészt sürgette a megegyezést azokkal a keresztényekkel, akiknek kereszténysége „belülről fakad”, s akiknél a kereszténység melletti elkötelezettség az emberi méltóság melletti elkötelezettséget jelenti.

Sükösd Miklós a pápalátogatás médiumtapasztalatait elemezve kifejtette: a tévé- és rádióközvetítések mennyisége megfelelt mind a magyar katolikus lakosság igényeinek, mind a nemzetközi érdeklődésnek. A közszolgálati televízió kommentárjait viszont több szempontból is bírálta az előadó. Egyrészt a világi kommentátor, Czigány György, szóhasználatában átvette a katolikus terminológiát, másrészt kimutatható volt a műsorközvetítő részrehajlása abban, hogy mindvégig a pápalátogatás céljainak elfogadására szólította fel a nézőket. Így a közszolgálati televízió transzmissziós szerepet játszott. Jobb bizonyítványt állított ki az előadó az írott sajtóról; a heti- és napilapokban érvényesült a pluralizmus. A látogatás előtt, illetve alatt olyan témákkal — a látogatás költségei, abortusz stb. — is foglalkoztak, amelyek a tévében nem jelentek meg.